

Ten geleide

Niet alles kan direct in geld worden uitgedrukt. Dat snapt zelfs een directeur-generaal Rijksbegroting. Als we beleidskeuzes onderbouwen, houden we daarom rekening met meer dan alleen het bedrag onder de streep. Er zijn ook maatschappelijke kosten en opbrengsten. De maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is hiervoor een belangrijk hulpmiddel, want daarmee brengen we de voor- en nadelen van maatregelen overzichtelijk in kaart. Doel is om alle kosten en opbrengsten in beeld te brengen, ook voor zover ze niet in geld zijn uit te drukken. Daarmee objectiveren we besluitvorming en verbeteren we plannen als ze

nog op de tekentafel liggen. Daar heb ik als DG Rijksbegroting veel aan, want ik bewaak niet alleen het budget, ik toets ook de doelmatigheid van overheidsuitgaven. Ik ben dus verheugd dat *ESB* een themadossier aan dit belangrijke onderwerp wijdt.

De aandacht voor maatschappelijke kosten en opbrengsten is de afgelopen jaren snel toegenomen. Dat begon met grote infrastructuurprojecten, maar inmiddels zien we het op veel meer terreinen. Van zorg tot waterbeheer. Van arbeidsmarkt tot onderwijs. In 2013 is daarom een Algemene leidraad gepubliceerd voor een maatschappelijke kosten-batenanalyse. Iedere opdracht die namens het Rijk wordt uitgevoerd, moet voldoen aan deze regels. Maar dit dossier laat ook zien dat de Leidraad geen eindpunt is. Er zijn volop ontwikkelingen, lokaal tot internationaal. De casus over Eindhoven laat bijvoorbeeld

HANNEKE SCHUILING

*Directeur-Generaal Rijksbegroting bij
het Ministerie van Financiën*

zien dat lokale bestuurders de legitimiteit, effectiviteit, efficiëntie en risico's van een project beoordelen met regels van een maatschappelijke kosten-batenanalyse. En de vergelijking met het buitenland laat zien wat Nederland nog kan leren van ervaringen in andere landen.

In dit dossier is terecht veel aandacht voor de kwaliteit van maatschappelijke kosten-batenanalyses. Want zo'n analyse heeft alleen nut als deze methodologisch verantwoord is. Een MKBA is immers complex. Daarom moeten de gemaakte keuzes zorgvuldig en transparant zijn, maatschappelijke effecten die niet in geld kunnen worden uitgedrukt, moeten

goed worden geanalyseerd en omschreven. De opsteller moet daarom niet alleen zijn werk goed doen, hij mag ook niet vergeten gebruik te maken van de expertise van anderen – zowel technisch specialisten als economen. De Leidraad geeft hier al een goed startpunt voor, maar wij merken dat er behoefte is aan meer specifieke richtlijnen. Een logische volgende stap is dan ook werkwijzers per beleidsterrein, zoals verschillende auteurs in dit dossier opmerken.

Dit *ESB*-dossier biedt aldus een mooi overzicht van een aantal belangrijke ontwikkelingen bij MKBA's. Uit de theorie en de praktijk. Dat is goed nieuws, want met MKBA's begint de rijksoverheid vanaf het eerste moment met goed beleid. En dit is verstandiger dan achteraf constateren dat het beter had gekund.